

Selçuklu Tarihi — Deneme

KPSS AI Coach · 20.09.2026 · 10 soru

1. Malazgirt Savaşı'nın Türk tarihi açısından en doğrudan sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı Devleti'nin kurulması
- B) İstanbul'un fethedilmesi
- C) Halifeliğin Osmanlılara geçmesi
- D) Anadolu'nun Türkleşme sürecinin hızlanması
- E) Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi

2. Türkiye Selçuklularında kervansarayların yaygınlaştırılması hangi amaca yöneliktir?

- A) Ticaret yollarını güvenli ve canlı tutmak
- B) Deniz ticaretini tamamen sona erdirmek
- C) Veraset sorunlarını çözmek
- D) Kapıkulu ordusunu güçlendirmek
- E) Matbaanın kullanımını yaymak

1048'de Pasinler Ovası'nda Bizans kuvvetleriyle yapılan savaş, Anadolu egemenliği için ilk büyük sınavlardan biri olarak görülmüştür. Sınır bölgelerinde başarı sağlanması, ilerleyen yıllarda daha geniş bir siyasî hedefin önünü açmıştır.

3. Bu anlatıdan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Anadolu'da Bizans ile ilk askerî karşılaşmalardan birinin yaşandığına
- B) Savaşın Anadolu egemenliği meselesiyle bağlantılı olduğuna
- C) Sınır güvenliğinin siyasî hedefleri etkileyebildiğine
- D) Selçukluların Anadolu'da ilk başkentinin İznik olduğuna
- E) Bizans karşısındaki mücadelenin sonraki gelişmelere zemin hazırladığına

26 Ağustos 1071'de Malazgirt'te kazanılan zafer, Anadolu kapılarının Türkler için açıldığı bir dönüm noktası sayılmıştır. Bu tarihten sonra Bizans'ın bölgedeki baskısı zayıflamış, yeni yerleşim alanları için uygun zemin oluşmuştur.

4. Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi doğrudur?

- A) Malazgirt'in, Anadolu'da yerleşme sürecini kolaylaştırdığı
- B) Malazgirt'in, Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkentini belirlediği
- C) Malazgirt'in, Selçukluların Moğollar karşısında kesin zaferini sağladığı
- D) Malazgirt'in, saltanatın kaldırılmasıyla aynı tarihli olduğu
- E) Malazgirt'in, TBMM'nin açılışından önce gerçekleşmediği

Anadolu'da Bizans sınırına yönelen ilk büyük baskıdan sonra Selçuklu ileri gelenleri, yeni yerleşim bölgelerinde merkezi bir otorite kurma çabasını hızlandırdı. Bu süreçte devletin ilk başkentinin seçimi, yeni siyasi düzenin yönünü de belirledi.

5. Bu anlatı aşağıdakilerden hangisine işaret etmektedir?

- A) Merkezî otoritenin, fetih alanında yeni bir idari odak oluşturduğuna
- B) Selçukluların yönetim merkezini sürekli Horasan'da tuttuğuna
- C) Anadolu'da ilk başkentin, askerî sınır hattından uzak bir şehir olduğuna
- D) Yeni yerleşimlerin, siyasi merkezden bağımsız geliştiğine
- E) Bizans karşısında yalnızca geçici akınlar yapıldığına

1040 Dandanakan zaferiyle Selçuklular, Gazneliler karşısında üstünlük sağladı ve Horasan'daki etkinliklerini artırdı. Bu üstünlük, onları daha sonra Anadolu'ya yöneltecek askerî ve siyasi ortamı hazırladı.

6. Yukarıdaki öncüllerden hangileri bu gelişmenin bir sonucu olarak değerlendirilebilir? I. Selçukluların batıya doğru genişleme imkânının artması II. Anadolu'da Bizans ile karşılaşma ihtimalinin yükselmesi III. Selçukluların doğrudan 1243 yılında devlet kurması

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7. 1040 yılında gerçekleştirilen Dandanakan Muharebesi'nde Selçukluların Gaznelilere karşı kesin bir zafer kazanması ve 1071 yılındaki Malazgirt Meydan Muharebesi'nin de Selçuklu zaferiyle sonuçlanması birlikte değerlendirildiğinde aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Selçuklular her iki muharebede de rakiplerini ilk çatışmada kesin biçimde yenilgiye uğratmıştır.
- B) Selçuklular, XI. yüzyılda hem doğudaki Gazneli hâkimiyetini kırmış hem de Anadolu'ya açılan kapıyı zorlamıştır.
- C) Dandanakan Muharebesi'nin ardından Selçuklular Anadolu topraklarında kalıcı bir siyasi otorite kurmuşlardır.
- D) Malazgirt zaferinin temel nedeni Dandanakan'da edinilen askerî deneyimin doğrudan uygulanmasıdır.
- E) Her iki muharebede de Selçukluların kesin üstünlüğü, Bizans İmparatorluğu'nun siyasi çöküşünü beraberinde getirmiştir.

1077 yılında Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından Anadolu'da kurulan Anadolu Selçuklu Devleti'nin ilk merkezi İznik olmuştur.

8. Buna göre Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluş sürecine ilişkin aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Devletin kuruluşunda siyasî teşkilatlanma, Anadolu'da belirli bir merkez etrafında yürütülmüştür.
- B) İznik'in başkent yapılması, devletin Malazgirt Meydan Muharebesi'nden önce kurulduğunu göstermektedir.
- C) Kutalmışoğlu Süleyman Şah, Büyük Selçuklu Devleti'ni 1077 yılında Anadolu'da yeniden kurmuştur.
- D) Anadolu Selçuklu Devleti'nin ilk merkezi olması, İznik'in devletin tek merkezi olarak kaldığını kanıtlamaktadır.
- E) 1077'de kurulan her Türk devletinin ilk merkezi İznik olmuştur.

9. Selçuklu tarihindeki aşağıdaki savaş-eşleştirmelerinden hangisi doğru değildir?

- A)** Dandanakan Muharebesi — 1040
- B)** Malazgirt Meydan Muharebesi — 26 Ağustos 1071
- C)** Köseadağ Muharebesi — 1243
- D)** Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluşu — 1077
- E)** Köseadağ Muharebesi — 1071

10. 1077 yılında Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından kurulan ve ilk merkezi İznik olan Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Anadolu Selçuklu Devleti
- B)** Büyük Selçuklu Devleti
- C)** Danişmendliler
- D)** Saltuklu Beyliği
- E)** Artuklular

Cevap Anahtarı

1. D

2. A

3. D

4. A

5. A

6. C

7. B

8. A

9. E

10. A

Çözümler

1. 1071 Malazgirt Zaferi, Anadolu'nun Türk yurdu haline gelme sürecini hızlandırmıştır.
2. Kervansaraylar ticareti geliştirmek ve yol güvenliğini sağlamak için yapılmıştır.
3. Pasinler anlatısı yalnızca Anadolu egemenliği, ilk savaş ve sınır güvenliği gibi sonuçlara kapı açar. İznik'in başkent olması ise ayrı bir kaynaktır ve bu anlatıdan çıkarılamaz. A, B, C ve E metnin doğal sonucudur; D ise başkent bilgisi olduğu için farklı bir olgudur ve burada desteklenmez.
4. Malazgirt zaferi, Anadolu'daki Türk yerleşmesini kolaylaştıran bir kırılma noktasıdır; bu sonuç metindeki baskıların zayıflaması ve yeni alanların açılması cümlelerinden çıkar. Başkent İznik'tir, ama o başka bir gelişmedir; Moğol yenilgisi Köseadağ'a aittir; diğer seçenekler ise tamamen başka dönemlere gider. Bu yüzden doğru yargı A'dır.
5. Anlatıda sınır baskısından sonra merkezi bir otorite kurma çabası ve ilk başkent seçimi birlikte veriliyor. Bu, fetih alanında yeni bir idari merkez oluşturulduğunu gösterir. B yanlış, çünkü merkez Horasan'da bırakılmış değildir; C de yanlıştır, çünkü ilk başkent İznik'tir ve bu bilgi yerleşim sürecinin Anadolu içindeki yönünü destekler. D ve E, anlatının merkezileşme vurgusuyla çelişir.
6. I ve II doğrudur; Dandanakan sonrasında Selçukluların batıya yönelme imkânı artmış, bu da Anadolu'da Bizans ile karşılaşma ihtimalini yükseltmiştir. III yanlıştır; 1243 yılı kuruluşla değil Köseadağ yenilgisiyle ilgilidir. Bu nedenle doğru cevap I ve II'dir. Özellikle III, zaman ve olay bakımından açıkça hatalı bir öncüdür.
7. Doğru cevap B'dir: Her iki olay da XI. yüzyılda yer alır; Dandanakan (1040) Gazneli hâkimiyetini kırmış, Malazgirt (1071) Anadolu'ya geçişi mümkün kılmıştır. Bu iki sonucu birden kapsayan tek yargı B şıkkıdır. A şıkkı yanlıştır çünkü kaynaklar her muharebenin 'ilk çatışmada' bittiğine dair bilgi içermez. C şıkkı hatalıdır; Dandanakan Muharebesi Horasan coğrafyasında gerçekleşmiş olup doğrudan Anadolu'da otorite kuruluşuyla ilişkilendirilemez — bu çeldirici, Malazgirt'in rolünü yanlış biçimde Dandanakan'a taşımaktadır. D şıkkı neden-sonuç bağıını kaynakların desteklemediği biçimde kurmaktadır. E şıkkı Bizans'ın 'siyasi çöküşü'nden söz eder; ancak kaynaklar böyle geniş bir sonuca dayanak vermez.
8. Kaynaklarda 1077 kuruluş yılı, kurucu olarak Kutalmışoğlu Süleyman Şah ve ilk merkez olarak İznik birlikte verilmektedir. Bu bilgiler, kuruluşun belirli bir merkez etrafında örgütlendiğini gösterir. Güçlü çeldirici B yanlıştır; çünkü Malazgirt'in 26 Ağustos 1071'de yapıldığı bilinir ve 1077 bu tarihten sonradır.
9. Kaynaklara göre Dandanakan 1040'ta, Malazgirt 26 Ağustos 1071'de, Köseadağ 1243'te gerçekleşmiş; Anadolu Selçuklu Devleti de 1077'de kurulmuştur. Bu nedenle yalnız E seçeneğinde ince bir tarih kayması vardır. Güçlü çeldirici D savaş değil kuruluş olayıdır; ancak eşleştirme kendi içinde kaynaklarla uyumludur ve bu yüzden yanlış sayılamaz.
10. Kaynaklar #656, #657 ve #658, Anadolu Selçuklu Devleti'nin 1077 yılında Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından kurulduğunu ve ilk merkezinin İznik olduğunu açıkça belirtmektedir. Büyük Selçuklu Devleti, Süleyman Şah ile değil Tuğrul Bey ile özdeşleşen ve Horasan merkezli farklı bir devlettir; bu nedenle güçlü bir çeldirici görünse de sorudaki iki somut ipucuyla (1077 yılı + İznik merkezi + Kutalmışoğlu Süleyman Şah) örtüşmez. Danışmendliler, Saltuklu Beyliği ve Artuklular ise Anadolu'da faaliyet gösteren diğer Türk beylikleridir; ancak kurucu ve merkez bilgileri farklıdır.